

آرشیو

شناسنامه نشریه

صاحب امتیاز: انجمن علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی
دانشگاه الزهرا(س)
زیر نظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهرا(س)
مدیر مسئول و سردبیر: سارا سلطانی
مشاور نشریه: فرزانه بهارلو

همکاران این شماره:

سارا سلطانی، مرضیه انیسی، فرزانه بهارلو، زینب السادات
صنیدید، علی قدیمی، مدیحا فراهانی، علیرضا دادایی، کوثر
بابایی، مریم خلیلی، مریم اشرفی

ویراستار: زینب السادات صنیدید
طراحی روی جلد و صفحه آرایی: سپیده طالبی همت آبادی
کارشناس نشریه: زهرا وزیر
چاپ، صحافی و لیتوگرافی: دامون
این فصلنامه از همکاری صمیمانه سرکار خانم دکتر فریبا
افکاری و همراهی آقای مهندس انبارلویی، آقای قهرمانی،
آرشیویست‌ها و کارمندان آرشیو صدا و سیما جمهوری
اسلامی ایران قدردانی می‌نماید.

نشانی: تهران، میدان ونک، ده ونک، دانشگاه الزهرا(س)،
ساختمان معاونت فرهنگی - اجتماعی، اتاق نشریات
تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۵۶۹۰۸

صندوق پستی: ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

وبلاگ: <http://alzahra-archive-journal.blog.ir>

 Archive.alzahra@gmail.com

 @Sarasoltany72

 journalofarchive

فهرست مطالب

- سخن مدیرمسئول: جهانی شدن / ۲
- ویکی گلم و آرشیو ها / ۳
- اخبار کمیته آرشیو / ۷
- تنها صداست که می ماند / ۸
- چالش های آرشیو های دیداری و شنیداری / ۹
- گزارش بازدید دانشجویان ارشد از آرشیو رادیوی
جمهوری اسلامی ایران / ۱۱
- گزارش تصویری بازدید دانشجویان ارشد
مطالعات آرشیوی از آرشیو رادیو / ۱۴
- معرفی کتاب / ۱۶
- معرفی وبسایت آرشیو صدا و سیما جمهوری
اسلامی ایران / ۱۷
- برنامه تلفن همراه ایران صدا، آرشیو همراه / ۱۹
- گزارش کارورزی: آرشیو صدای و سیما
جمهوری اسلامی ایران / ۲۱

تابستان جان است / ۲۲

- مراسم آتش پزان ناصرالدین شاه / ۲۳
- بستنی و تابستان / ۲۵
- تابستان به روایت اسناد / ۲۶
- فراخوان / ۲۸

جهانی شدن

سارا سلطانی

دانشجوی ورودی ۹۵ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهر(اس)

sarasoltany72@gmail.com

ارتباطات اجتماعی منجر به رشد و تعالی افراد می‌شود و به آن‌ها کمک می‌نماید تا توانایی‌ها و استعدادهای خود را به جامعه نشان بدهند. این ارتباطات از سطح فردی شروع شده و به جامعه سرایت می‌یابد. جامعه‌ای موفق است و رشد می‌نماید که علاوه بر تکیه بر توانایی‌های داخلی و در اولویت قرار دادن حمایت از آنان، به ارتباط با جهان پرداخته و از تجربیات آن‌ها بهره ببرد.

از این میان، دانشگاه‌ها به عنوان نهادی موثر در رشد و شکوفایی افرادی فرهیخته که در کنار هم جامعه را تشکیل می‌دهند، نقش مهمی را ایفا می‌کنند.

دانشگاه‌ها برای حضور در عرصه‌های جهانی و بین‌المللی شدن، چشم‌انداز و برنامه بلندمدت ترسیم نموده و از نظرات متخصصان در حوزه‌های مختلف بهره می‌گیرند. در این میان ارزیابی کمی و کیفی و بهره‌گیری از پژوهش‌های محققان امر، می‌تواند بسیار راهگشا باشد.

رشته مطالعات آرشیوی نیز در ایران به سبب نوپا بودن نسبت به دیگر کشورهای جهان، نیاز به تعامل با دیگر آرشیویست‌های جهان داشته تا از تخصص و مهارت دیگر کشورها استفاده کند و این مقدمه‌ای برای حضور ایران در عرصه‌های جهانی به عنوان کشوری با تجربیات ارزشمند و متخصص در حوزه آرشیو شود.

از فعالیت‌هایی که در این زمینه در ایران از اهمیت به سزایی برخوردار است می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ✓ تدوین برنامه راهبردی و چشم‌انداز بلندمدت
 - ✓ ترغیب و تشویق اساتید، مدیران آرشیوها و چهره‌های بین‌المللی ساز رشته
 - ✓ ایجاد فرصت‌های مطالعاتی و دوره‌های آموزشی
 - ✓ و تامین منابع مالی به منظور حمایت از تمام موارد فوق‌الذکر
- نشریات حوزه آرشیو نیز با انعکاس روزآمد پژوهش‌های صورت گرفته در جهان در زمینه آرشیو می‌توانند به انتقال تجربیات و ارتباطات جهانی میان متخصصان این حوزه کمک نموده و بخشی از برنامه چشم‌انداز جهانی رشته آرشیو و آرشیوها باشند.

به کاری که همت بته‌گردد / اگر خاری بود، گل دسته‌گردد

(وشی باقی)

GLAM

می‌توانند از این ابزارها استفاده نمایند. یکی از این ابزارها، ویکی‌گلم است.

تعاریف

ویکی معمولاً به نوعی از وب‌گاه‌ها گفته می‌شود که به تمام بازدیدکنندگان (حتی بعضی اوقات بدون نیاز به ثبت‌نام در وب‌گاه)، اجازه ویرایش، افزودن، یا حذف مطالب را می‌دهد. همچنین به برنامه‌های کامپیوتری که پایه چنین وب‌گاه‌هایی را ممکن می‌سازند، «ویکی» گفته می‌شود.

از مزایای ویکی‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ویکی‌ها به کاربران این اجازه را می‌دهند که بدون دانش برنامه‌نویسی برای وب، اقدام به ایجاد صفحات اینترنتی درباره موضوعات مختلف کنند.
- یکی دیگر از مزایای ویکی‌ها آن است که هرگونه تغییر در صفحات ثبت می‌شود و صفحات قابل بازگرداندن به وضعیت قبل از تغییر هستند.
- ویژگی‌ای که به صورت‌های مختلف در ویکی‌ها دیده می‌شود، قابلیت پیوند به صفحه‌ای دیگر است، چه آن صفحه موجود باشد چه نه.

نقش ویکی‌ها در ارتباط با آرشیوها

با توجه به ویژگی‌های ویکی‌ها می‌توان نقش‌هایی را برای آن در ارتباط با آرشیوها ذکر کرد که از آن جمله موارد ذیل هستند:

- ✓ همگانی شدن و معرفی دانش آرشیو
- ✓ معرف و مبلغ آرشیوها و فعالیت‌های فرهنگی آن‌ها
- ✓ امکان ارتباط و تبادل و به اشتراک‌گذاری اطلاعات آرشیوی و سندی در سطح جهان
- ✓ کمک به ارتقای تأثیرگذاری فرهنگی یک کشور و جذب افراد خارجی به یک منطقه (برای تحصیل، گردشگری و ...).

ویکی‌گلم^۱ و آرشیوها

مرضیه انیسی و سارا سلطانی

دانشجویان ورودی ۹۵ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی
دانشگاه الزهرا(س)

marziehanisi72@gmail.com

sarasoltany72@gmail.com

چکیده

مقاله حاضر به بررسی قابلیت‌ها و ویژگی‌های ویکی‌گلم و نقش آن در ارتباط با آرشیوها پرداخته است. در این مقاله ابتدا تعاریفی در خصوص ویکی‌ها و ویکی‌گلم و جوانب آن ارائه می‌گردد، سپس به توضیحاتی در این زمینه که آرشیوهای جهان از ویکی‌گلم چگونه استفاده نموده و چه تجاربی به دست آورده‌اند پرداخته خواهد شد. درنهایت ذکر می‌گردد که بهتر است آرشیوهای ایران نیز از تجارب دیگر آرشیوهای جهان استفاده نموده و از این ابزار جهت ارائه خدمات و شناساندن سازمان خود به جامعه جهانی استفاده نمایند.

کلمات کلیدی:

ویکی^۲، ویکی‌گلم، آرشیو

مقدمه

امروزه منابع وبی اهمیت زیادی یافته‌اند به‌گونه‌ای که یکی از ابزارهای مهم ترویجی در زمینه تبلیغ و ارائه خدمات و محصولات به شمار می‌روند. در این میان ویکی‌ها خدمات قابل توجهی را به کاربران ارائه نموده‌اند. آرشیوها نیز به‌عنوان سازمان‌های ارائه‌دهنده خدمات به کاربران و نقش مهمی که در شناساندن ارزش‌های ملی و فرهنگی هر سرزمین دارند،

۱. GLAM WIKI (galleries, libraries, archives, museums with Wikipedia)

۲. WIKI

ویکی‌پدیا^۳

دانشنامه‌ای اینترنتی با بیش از ۲۸۰ زبان با محتوای آزاد است که با همکاری افراد داوطلب نوشته می‌شود و هر کس که به اینترنت دسترسی داشته باشد می‌تواند مقاله‌های آن را ویرایش کند.

بنیاد ویکی‌مدیا^۴

ویکی‌مدیا یک سازمان غیرانتفاعی خیریه آمریکایی است. این بنیاد به دلیل میزبانی از دانشنامه اینترنتی ویکی‌پدیا و همچنین ویکی‌کتاب، ویکی‌سفر، ویکی‌گفتاورد، ویکی‌خبر، ویکی‌نبشته، ویکی‌داده و ... شناخته شده است. هدفی که بنیاد ویکی‌مدیا برای خود بیان کرده است گسترش و نگهداری از محتوای باز، پروژه‌های مبتنی بر ویکی و در اختیار قرار دادن محتوای کامل این پروژه‌ها برای عموم مردم به صورت رایگان است.

پروژه ویکی‌گلم چگونه آغاز شد؟

موسسه ویکی‌مدیا و مجموعه ویکی‌پدیا با گلم یک همکاری را آغاز کردند که نتیجه این همکاری پروژه ویکی‌گلم بود. ویکی‌گلم اختصار واژه‌های گالری‌ها، کتابخانه‌ها و آرشیوها و موزه‌ها با ویکی‌پدیا است. ابتکار ویکی‌گلم به مؤسسات فرهنگی برای به اشتراک‌گذاری منابعشان با جهان (با وسیع‌ترین همکاری از سوی ویرایشگران ویکی‌پدیا) کمک می‌نماید. این پروژه در بنیاد ویکی‌مدیا است که با افراد و سازمان‌ها همکاری می‌کند تا محتویات عمومی گالری‌ها، کتابخانه‌ها، آرشیوها و موزه‌ها در پروژه‌های مختلف ویکی‌مدیا مانند ویکی‌پدیا ارائه شوند. ویکی‌گلم یک فرصت برای متولیان میراث فرهنگی است تا مجموعه‌های خود را به مخاطبان جدیدی عرضه کنند.

چطور می‌توان خدمات گلم را در یک سازمان یا موسسه فرهنگی (آرشیو، موزه، کتابخانه) اجرا کرد؟

الف- انتخاب یک پروژه

- ۱- بهترین فعالیت‌ها و تمرین‌ها را مرور کند. شامل:
 - ارتباط با ویکی‌نویس‌ها^۵ (که آنلاین و از طریق سایت در دسترس هستند و در زمینه به اشتراک‌گذاری اطلاعات مؤسسات با مجموعه ویکی‌پدیا مشاوره می‌دهند)
 - رویدادهای گلم (فعالیت‌هایی که ویکی‌نویس‌ها روی رویدادها و مطالب انجام می‌دهند)
 - کیو آر پدیا (از ابزاری که توانایی ترجمه و ایجاد مقالات را

۳. Wikipedia

۴. Wikimedia

۵. Wikipedian

۶. QR

بهبود می‌بخشد و با ایجاد پیوند محتوا را نمایش می‌دهد)
۲- مطالعات موردی گلم را بررسی کنند (لیست پروژه‌های گلم را بررسی کنند)

ب- ایجاد یک اکانت یا حساب کاربری

- ۱- انتخاب نام کاربری‌ای که نام سازمان نیست (به‌عنوان یک فرد حقیقی باید از این اکانت استفاده کنید)
- ۲- در صفحه کاربری خود موضوعات موردعلاقه خود را مشخص کنید.

ج- با ویکی‌مدین‌ها^۶ مرتبط و متصل شوند

- یک ویکی‌مدین پیدا کنید (این کار از طریق بررسی لیست افراد داوطلب یا مؤسساتی که مایل به همکاری هستند یا بررسی پروژه‌ها امکان‌پذیر است)
 - روی صفحه او یک یادداشت بگذارید
 - یا از طریق ایمیل عمومی ویکی‌گلم سؤالتان را بپرسید
- ## د- گسترش پروژه
- طرح پروژه‌تان را گسترش دهید
 - از طریق کارمندانان حمایت به دست آورید
 - پیشرفت‌هایتان را به اشتراک بگذارید

چه اطلاعات و دانش‌هایی را می‌شود از این طریق به اشتراک گذاشت؟

- ✓ تحقیقات سازمانی (تحقیقات سازمانی منتشر شده می‌تواند دیجیتال شود و یا اینکه شیر بشود تا بتوان در تحقیقات دیگر از آن‌ها استفاده نمود).
- ✓ تصاویر (مجموعه عکس‌ها که می‌تواند برای مصور ساختن مقالات و مطالب مختلف ویکی‌پدیا مورد استفاده قرار گیرد)
- ✓ آثار هنری (ترکیبی از توصیفات و تصاویر آثار هنری تولید شده یا متعلق به یک سازمان است می‌تواند یک بیوگرافی از هنرمندان آن آثار به دست دهد و خود تبدیل به یک مطلب و مقاله مستقل شود)
- ✓ زندگینامه‌ها (زندگینامه‌های نویسندگان، کارگردانان، به‌طور کلی هنرمندان می‌تواند یک مقاله زندگینامه‌ای ایجاد کند یا متونی که وجود دارد را غنی کند)
- ✓ فیلم و صوت (فیلمی از فعالیت‌ها، افراد، حیوانات و یا رویدادهای جاری یا تاریخی می‌تواند مقالاتی که وجود دارد را بهبود بخشد)
- ✓ مجموعه‌های آرشیوی (مواد آرشیوی می‌توانند روی ویکی سرس آپلود شوند و به مداخل ویکی‌پدیا لینک داده شوند)
- ✓ منابع کتابشناسی (حتماً مطمئن بشوید که منابعی که استفاده کردید درست ارجاع داده شده است).

۷. Wikimedian

✓ ایجاد حساب کاربری در ویکی‌مدیا

✓ درخواست حق کاربری

✓ انتخاب مجموعه‌ی چندرسانه‌ای آنلاین و دارای مجوز آزاد

✓ ایجاد یک فایل ایکس ام ال مسطح با تمام فراداده‌های مربوطه برای مجموعه

✓ ایجاد الگوی مشارکتی مشترک بین موسسه و ویکی‌مدیا

✓ نقشه‌برداری ایکس ام ال و آپلود آزمایشی در سایت بتا

✓ و درنهایت بارگذاری محتوا.

چند نمونه از پروژه‌های موفق ویکی‌گلم در جهان

➤ **موزه بریتانیا^۹ - لندن:** لیام وایت^{۱۰} در سال ۲۰۱۰ به‌عنوان اولین ویکی‌نویس در موزه بریتانیا خدمت کرد. او در یک ماه توانست با گردآوردن موزه‌دارها و ویکی‌نویس‌های محلی و با همکاری آن‌ها محتوای مربوط به موزه بریتانیا را به ویکی‌پدیا اضافه و ویرایش کند. اقدام او مبنای این ابتکار جهانی (ویکی‌گلم) را توسعه داد.

➤ **اسمیتسونیان^{۱۱}؛ آرشیوهای هنر آمریکا^{۱۲}:** سارا استیرچ^{۱۳} دانشجوی ارشد مطالعات موزه و ویکی‌نویس است. یک برنامه داوطلبانه الکترونیکی که آموزش آنلاین درباره فرآیندهای آرشیوی و مواد تحقیقاتی آرشیو هنر آمریکا بود برگزار کرد. او توانست شرکت‌کننده‌هایی از سراسر جهان جذب کند.

➤ **موزه کودکان ایندیاناپولیس^{۱۴}:** لوری فیلیپس^{۱۵} در سال ۲۰۱۰ برنامه‌های نوآورانه‌ای را در بزرگ‌ترین موزه کودکان جهان آغاز کرد. اجرای پروژه‌ی **کیوآرپدیا:** بازدیدکننده با اسکن کردن کیو آر کد یک شیء از طریق تلفن هوشمند، می‌تواند اطلاعات بیشتری درباره آن شیء از صفحه ویکی‌پدیا کسب کند.

➤ **موزه پیکاسو - بارسلونا^{۱۶}:** الکس هینوخو^{۱۷} در سال ۲۰۱۱ کارش را به‌عنوان یک ویکی‌نویس در موزه پیکاسو آغاز کرد. او یک ماه با کتابداران و موزه‌داران روی مقاله پابلو پیکاسو کار کرد و آن را بهبود داد که در حال حاضر یک منبع آنلاین به‌شدت موردتوجه است.

۹. Britishmuseum

۱۰. Liam Wyatt

۱۱. Smithsonian

۱۲. Archives of American Art

۱۳. Sarah Stierch

۱۴. The Children's Museum of Indianapolis

۱۵. Lori Phillips

۱۶. Museu Picasso, Barcelona

۱۷. Àlex Hinojo

امنیت اطلاعات در ویکی‌گلم

یکی از ترس‌ها در به اشتراک‌گذاری اطلاعات در ویکی‌پدیا، ویکی‌گلم و... این است که چه افرادی از این اطلاعات استفاده می‌کنند و یا اینکه ممکن است از این اطلاعات به‌درستی استفاده نکنند.

البته که ویکی‌پدیا، ویکی‌گلم و... برای اطمینان از امنیت اطلاعات به اشتراک گذاشته‌شده یکسری استاندارد تعریف کرده‌اند که افراد بر آن اساس مطالب خود را به اشتراک بگذارند.

مانند تنظیم سیاست‌ها و استانداردهایی برای: عنوان مطالب، استفاده از تصاویر (مانند تعیین سطح دسترسی)

داشتن دیدگاه بی‌طرفانه (درباره مطالب و موضوعات مختلف)

ممنوعیت به اشتراک‌گذاری تحقیقات دست‌اول

تعیین سطح دسترسی

برای مثال به‌منظور نمایش سطح دسترسی تصاویر به اشتراک گذاشته‌شده در ویکی‌ها (از جمله ویکی‌گلم) از عباراتی چون:

• تصویر، در اختیار همه (برای عموم آزاد)

• استفاده از تصویر غیر آزاد

• یا CC, BY, SA استفاده می‌نمایند.

نکات مهم در به اشتراک‌گذاری اطلاعات در ویکی‌گلم

○ توجه کنید که حساب‌های دسته‌جمعی موردقبول ویکی‌پدیا نیست.

○ اگر تصاویری دارید که می‌توانند در ویکی‌پدیا استفاده شوند: باید تصویر خلق شود یا از عمر تصویر به‌اندازه کافی گذشته باشد (به‌طور مثال در ایران: ۳۰ سال).

○ از انتشار متون باید مدت‌زمان کافی گذشته باشد.

○ در صورتی که سؤالی دارید در صفحه بحث بپرسید یا به info-fa@wikimedia.org ایمیل بزنید.

پروژه‌های ویکی‌گلم

پروژه مجموعه ابزار ویکی‌گلم: این ابزار حاصل همکاری ویکی‌مدیاهای فرانسه، بریتانیا، هلند و سوئیس با بنیاد یوروپیان^{۱۸} است. یوروپیان یک بنیاد غیرانتفاعی است که هدفش قادر ساختن مردم به کشف و استفاده از منابع دیجیتالی موزه‌ها، کتابخانه‌ها، آرشیوها و مجموعه‌های دیداری - شنیداری اروپاست.

هدف پروژه: ارائه مجموعه ابزارهایی که بارگذاری محتوای دیجیتال گلم‌ها را در ویکی‌پدیا به‌صورت مستقیم و بدون کمک ویکی‌پدین‌ها امکان‌پذیر کند؛ یا به عبارتی ایجاد یک سیستم آپلود از گلم به ویکی‌پدیا.

مراحل آپلود از طریق مجموعه ابزار ویکی‌گلم

۱۸. Europeana

➤ **اداره اسناد و آرشیو ملی آمریکا:**^{۱۸} به منظور افزایش دسترسی به مجموعه‌های دولتی آمریکا با ویکی‌پدیا همکاری می‌کند. هم‌چنین چندین رویداد را با موضوع مجموعه‌های دیجیتال شده میزبانی نموده است. تاکنون بیش از ۱۳۰۰۰ تصویر از نارا بارگذاری شده است، از جمله آثار آنسل آدامز^{۱۹} عکاس معروف آمریکایی.

چند نمونه از پروژه‌های ویکی‌گلم در ایران

- ✓ انتقال کتاب «معایب الرجال» به ویکی‌نبشته
- ✓ تبدیل نسخه خطی کتاب بحر الانساب به پی‌دی‌اف و انتقالش به ویکی‌انبار
- ✓ تهیه تصاویر از آثار باستانی مشهد
- ✓ تهیه تصاویر از آثار باستانی تهران
- ✓ تهیه تصاویر از آثار باستانی خرم‌آباد
- ✓ تهیه تصاویر از آثار تاریخی اهواز
- ✓ تهیه تصاویر از آثار تاریخی شیراز

ویکی‌نبشته: هدف آن فراهم آوردن مجموعه‌ای آزاد از کتاب‌ها، نوشته‌ها، متون و مراجع بنیادین به همه زبان‌هاست. برای مثال داوطلبانی متون کتب قدیمی را که اکنون در مالکیت عمومی قرار دارند تایپ کرده و در ویکی‌نبشته قرار می‌دهند؛ مانند کتاب معایب الرجال که در دست انجام است. **ویکی‌انبار:** مخزن و مجموعه‌ای از پرونده‌های چندرسانه‌ای آنلاین که محتوای آن برای استفاده همگان آزاد و رایگان است. **نکته مهم:** اطلاعات گلم‌ها ممکن است در پروژه‌های مختلف ویکی‌مدیا (ویکی‌انبار، ویکی‌نبشته، ویکی‌گفتاورد و ...) بارگذاری شوند اما همگی زیر چتر ویکی‌گلم هستند و جزء این پروژه محسوب می‌شوند.

نتیجه‌گیری:

با توجه به ویژگی‌ها و مزایایی که از ویکی‌گلم در قالب این مطلب ذکر شد شاید بتوان نتیجه گرفت که آرشیوها می‌توانند با استفاده از ویکی‌گلم به معرفی سازمان، فعالیت‌ها و خدمات خود نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح جهان بپردازند. از این طریق پتانسیل بالقوه آرشیوها می‌تواند به صورت بالفعل درآمده و نقش مهمی در شناساندن نقش آن‌ها در به‌عنوان بخش مهمی از حافظه ملی داشته باشد. پیشنهاد می‌گردد آرشیو ملی ایران نیز از تجارب جهانی در این زمینه استفاده نموده و از این طریق به تبادل اطلاعات و ارتباط هر چه بیشتر با جهان بپردازد.

۱۸. NARA

۱۹. Ansel Adams

منبع

وبسایت ویکی‌گلم. (۲۰۱۸). ویکی‌گلم. بازیابی شده در ۱۵ دی ۱۳۹۶، از

<https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:GLAM>

اخبار کمیته آرشیو

فرزانه بهارلو
کارشناس ارشد رشته مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
farzanehbaharluo@gmail.com

روز ملی آرشیو در آرشیو ملی ایران

به مناسبت روز ملی آرشیو، در ۱۵ اردیبهشت ۱۳۹۷، نشست صمیمانه با همکاری کمیته آرشیو انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، مجله علمی دانشجویی آرشیو و پژوهشکده اسناد با حضور دانشجویان، اساتید و سایر حرفه‌مندان مطالعات آرشیوی در سالن دکتر پرهام برگزار شد. یکی از اهداف این نشست، بررسی مسائل روز آرشیویست‌ها و دانشجویان مطالعات آرشیوی بود. نشست در ساعت ۱۴ با حضور آقایان دکتر رضایی شریف‌آبادی، دکتر عزیزی و دکتر خسروی آغاز به کار کرد. ابتدا مسائل مربوط به دانشجویان اعم از لزوم بازنگری واحدهای درسی، کارورزی‌ها، موضوعات پایان‌نامه‌ها و نبود همکاری

سازمان‌ها مطرح شد. سپس مسائل مربوط به حرفه‌مندان از جمله استخدام‌ها، دوره‌های بازآموزی بررسی شد. در پایان نیز پیشنهاد شد که این نشست در سایر مراکز آرشیوی با هدف آشنایی با این مراکز برگزار گردد. نشست در ساعت ۱۶ به پایان رسید.

دیداری با رئیس آرشیو ملی عمان

نشستی تخصصی با رئیس آرشیو سلطنتی عمان، حمد بن محمد الضویان با همکاری کمیته روابط بین‌الملل انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، در روز دوشنبه ۲۶ تیرماه ۱۳۹۷ از ساعت ۹ تا ۱۰:۳۰ در اندیشه‌گاه فرهنگی کتابخانه ملی ایران برگزار شد. این نشست با حضور پرشور حرفه‌مندان و متخصصان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی همراه بود و رئیس آرشیو سلطنتی عمان نیز به بحث درباره آرشیو آن کشور پرداختند.

تنها صداست که می ماند...

زینب سادات صدید

دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشویی دانشگاه الزهراء (س)

zeinabsadatsandid@yahoo.com

جایی که همه خاطرات رادیو و تلویزیون در آن ثبت و ضبط شده‌اند. جایی که هر آنچه ساخته و پرداخته شده و برای ما چشم‌نواز و گوش‌نواز بوده، از کمرکش اتاق‌های همین‌جا گذشته و دست‌آخر در قاب تلویزیون جای گرفته یا از امواج رادیو گذر کرده است. می‌خواهم از جایی برایتان بگویم که قدم گذاشتن در آن گشودن پنجره‌ای است میان انبوه صداها و تصویرها. لابه‌لای صداها آشنا و تصویر آرتیست‌های کاربلدی که با هر کدامشان به قدری شاد و خوشحال و سرگرم شده‌ایم که اگر به همان روزها برگردیم حاضر نیستیم لذتش را با چیز دیگری عوض کنیم.

جایی که دنیای کودکی ما و والدینمان با آن پیوند خورده است. بله، درست حدس زدید. «آرشیو صداوسیما جمهوری اسلامی ایران». مرکز نگهداری همه تولیدات صوتی و تصویری کشور از دیرباز تاکنون. جایی که در آن ابزارهای نگهداری اطلاعاتی هم بوی خاطره دارند. از نوار کاست و صفحه گرامافون گرفته تا نوارهای ویدئو و فیلم‌های هشت و شانزده و سی و دو میلی‌متری. آرشیو بی‌بدیل منابع دیداری و شنیداری کشور با حجم انبوهی از منابع که از هر لحاظ حیرت‌انگیز است. در نگاه اول تصور نگهداری این حجم انبوه برای هر بیننده‌ای ناممکن به نظر می‌رسد چه برسد به تبدیل فرمت‌ها و حفظ کیفیت آثار برای مراجعه‌های بعدی. هنوز هم گاهی شبکه‌های تلویزیونی با پخش برخی کارتون‌ها و سریال‌های قدیم میان گذشته و حال پلی می‌زنند و با بهره‌گیری از همین آرشیو، یادآور روزها و سال‌های دور و نزدیک هستند. این مجموعه گران‌مایه گنجینه‌ای است ارزشمند، مانا، فاخر و منحصر به فرد برای آیندگان این سرزمین.

در ادامه بخش‌هایی را از نظر می‌گذرانید که اختصاصاً به «آرشیو صداوسیما جمهوری اسلامی ایران» پرداخته‌ایم. گوارایتان

با اجازه فروغ می‌خواهم بگویم نه تنها صدا که تصویر هم ماندنی است. می‌دانید چرا؟ به این خاطر که اگر صدایی ما را می‌نوازد، تصویر هم دیدگانمان را منور می‌سازد. صدا و تصویر اگر ثبت و ضبط شد دیگر فراموش‌نشده است. با دیدن یا شنیدن آن می‌روی به آغوش یک خاطره. تو را تاب می‌دهد میان انبوه رویدادهای خوش و ناخوش. اراده از کف می‌دهی و مبهوت و مسحورش می‌شوی.

نمی‌دانم شما هم آدم خاطره‌بازی هستید یا نه؛ اما قطعاً آدم‌های خاطره‌باز را دیده‌اید. آن‌هایی که اهل جمع کردن خاطرات ریز و درشت‌اند. آن‌هایی که از هر اتفاق و رویداد عکس و فیلم می‌گیرند. هر لحظه‌ای را ثبت می‌کنند و روزی به سراغ تک‌تکشان می‌روند و دلی از عزا درمی‌آورند یا شاید هم به عزا می‌نشینند. آهنگ زندگی این جماعت با گشت‌وگذار در سمفونی تاریخ نواخته می‌شود.

همه ما با دنیای فیلم‌ها و سریال‌ها، با تکنوازی‌ها و قصه‌های شب رادیو، شب‌هایمان را صبح کرده‌ایم. همه ما پای یکی از سریال‌های تلویزیونی یکشنبه‌شب‌ها و جمعه‌شب‌ها، کارتون‌های شاد و سرگرم‌کننده، مسابقه‌های تلفنی، مستند حیات و وحش، برنامه‌های خانوادگی و روانشناسی و تربیتی، اخبار صبح و ظهر و شب و حتی پاسی از شب نشست‌هایم و رمقی برای تلویزیون بیچاره نگذاشته‌ایم. بماند که در این میان برای دیدن برنامه موردعلاقه از هرگونه تلاش و مشاجره با سایر اعضای خانواده فروگذار نکرده‌ایم. القاصه شب‌های زیادی را با قصه‌های شب رادیو و لایه‌های شبانه صبح کرده‌ایم و امروز با دیدن یا شنیدن هر کدامشان می‌رویم به دوران خوشی که برایمان کوله باری از خاطره است.

حالا فکر کنید جایی هست که هر چه از این جعبه جادو دیده‌اید و شنیده‌اید از قدیم تا حالا آنجا نگهداری می‌شود. گنجینه‌ای ماندگار و خاطره‌انگیز. مرکزی عظیم با قدمت و پیشینه‌ای طولانی که محل نگهداری برنامه‌های رادیو و تلویزیون است.

چالش‌های آرشیوهای دیداری و شنیداری

علی قدیمی

آرشیویست سازمان صداوسیما
Ali2ghadimi@gmail.com

رویدادهای مهمی در تاریخ آرشیوهای سازمان به وقوع پیوسته است که بیان آن‌ها مجال دیگری می‌طلبد. از جمله آن‌ها می‌توان به طرح بازسازی آرشیوها اشاره کرد که در سال ۱۳۵۶ به یک کارشناس آمریکایی از شرکت ADL سپرده شد که با پیروزی انقلاب اسلامی ناکام ماند. پس از انقلاب در شهریور ۱۳۵۸ مدیریت وقت سازمان به واحد جدیدالتأسیس «طرح جدید آرشیوها» مأموریت داد که در مورد بازسازی آرشیوها اقدام نماید. پیرو این طرح، سازمان‌دهی منابع آرشیوها آغاز گردید. ساختمان جدید آرشیوها در راستای تمرکزگرایی و به‌کارگیری امکانات جدید برای حفظ و نگهداری منابع در بهار سال ۱۳۶۷ در محوطه جام جم افتتاح گردید و نوارهای شبکه اول سیما به آنجا منتقل گردیدند. این ساختمان دارای مخازن مجزایی برای نگهداری فیلم، ویدئو و نوارهای صوتی است که به قفسه‌های فلزی و متحرک و همچنین تجهیزات کنترل دما، رطوبت و آتش مجهز است.

در دهه ۱۳۸۰ با ورود نرم‌افزارهای کامپیوتری به آرشیوها تحول دیگری آغاز شد. عدم سازگاری نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای با نیازهای آرشیو، مشکلات بسیاری را در دو دهه گذشته به وجود آورده است که همچنان ادامه دارد. نرم‌افزارهای داخلی و خارجی بسیاری در سطح آرشیوهای سازمان مورد استفاده قرار گرفته‌اند که هرکدام مزایا و معایب خاص خود را داشته و دارند. در طی سال‌ها تلاش‌هایی برای

اداره کل آرشیو سازمان صداوسیما از حیث ساختار سازمانی و اجرایی زیر نظر ریاست سازمان اداره می‌شود. بیش از ۶۰ آرشیو کوچک و بزرگ در سطح سازمان وجود دارد که از نظر جغرافیایی در سطح کشور پراکنده‌اند و بیش از صدها آرشیودار و کارمند در آرشیوها مشغول به کار هستند.

آرشیو رادیو به‌عنوان قدیمی‌ترین آرشیو سازمان صداوسیما پس از افتتاح رادیو در سال ۱۳۱۹ شکل گرفت. هسته اولیه آرشیو، مجموعه منابعی بود که از داخل (صفحه‌های موسیقی) و خارج (مجموعه‌ای مرکب از سه هزار صفحه موسیقی غربی و ترانه‌هایی به زبان‌های زنده دنیا که در بهمن‌ماه سال ۱۳۱۸ از پاریس خریداری شد) تهیه شده بود. این مجموعه به همراه حدود ۱۲۰۰ صفحه موسیقی ایرانی، عربی، هندی و ترکی، اولین آرشیو رادیو ایران محسوب می‌شود. آرشیو رادیو از همان ابتدا دارای دو بخش موسیقی ایرانی و غربی بود که توسط خانم‌ها الفیه رضایی و سونیا سلیم‌زاده اداره می‌شد. به دلیل نبود ماده خام، مانند نوار، در آغاز برنامه‌ها به‌صورت زنده اجرا می‌شد. بعدها با تعداد نوار محدودی که تهیه شد، برنامه‌های ضبط‌شده، پخش می‌شدند و سپس نوار برای ضبط برنامه بعدی پاک می‌شد. تقریباً از نیمه دوم دهه ۳۰ بود که نوارهای تولیدی حفظ شدند. آرشیو تصویر هم از سال ۱۳۴۶ به بعد ایجاد شد و امروزه تقریباً تمامی شبکه‌های تلویزیونی دارای آرشیو اختصاصی هستند.

برای نگهداری بلندمدت، تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برای ذخیره‌سازی داده‌های با حجم انبوه و انتقال آن‌ها در بستر شبکه، کنترل کیفیت و حفاظت از محتوا و سیگنال به صورت خودکار و نیمه‌خودکار، نمایه‌سازی و بازشناسی صدا و تصویر و مباحث حقوقی و جزء آن که هنوز در مراحل ابتدایی قرار دارند و باید راهکارهایی برای آن‌ها اندیشیده شود. آرشیداران دیداری و شنیداری با مشکلات بسیاری مواجه‌اند و این در حالی است که از آموزش‌های رسمی و تا حدودی زیادی غیررسمی محروم هستند و به نظر می‌رسد که تنها راه مواجهه با مشکلات در شرایط حاضر خودآموزی و اجرای پژوهش‌های بنیادی و کاربردی باشد که در این راه نیز موانع بسیاری وجود داشته و دارد، به طوری که این مشکلات تا حد زیادی باعث شده است تا ادبیات این حوزه چه در دوران آنالوگ و چه در عصر دیجیتال، رشد شایسته و بایسته‌ای نداشته باشد. حفظ و نگهداری از میراث دیداری شنیداری به دلیل ماهیت خاص و ناپایدار آن کار بسیار دشواری است و چه‌بسا درصد قابل توجهی از این منابع امروزه از دست‌رفته باشد. تنها راه غلبه بر این چالش‌ها، حمایت همه‌جانبه پژوهشگران حوزه‌های مرتبط و کوشش مضاعف آرشیداران و مسئولین امر برای توسعه مبانی نظری و کاربردی این حرفه خواهد بود.

تهیه و تدوین مستندات به عمل آمده است که همچنان جای کار بسیاری دارد. تغییر چرخه تولید سازمان از آنالوگ به دیجیتال چالش‌های زیادی را پیش روی آرشوها قرار داده و حوزه فعالیت آرشوها را به شدت گسترده و متحول ساخته است. از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌رو می‌توان به تدوین استاندارد فراداده‌ای منابع دیداری شنیداری اشاره کرد که هنوز در مراحل ابتدایی است. پویایی نیازهای کاربران آرشو، فرایندهای سنتی را در پاسخگویی به نیازها ناتوان ساخته است. آرشوها برای پاسخگویی به آن باید از «محمل - محوری» به سوی «محتوا - محوری» حرکت کنند. این حرکت مستلزم ایجاد تغییرات ساختاری در فرایندهای پیش‌تولید، تولید، پس‌تولید، پخش و آرشو در سطح سازمان است. چراکه این فرآیند ارتباط بین آرشو و سایر واحدهای سازمانی را از حالت خطی به حالت شبکه‌ای مبدل کرده است و آرشو در قلب فرایندهای سازمانی قرار گرفته است.

گرچه آرشوهای صداوسیما فرایند تبدیل منابع آنالوگ به دیجیتال را از نیمه دوم دهه ۱۳۸۰ آغاز کرده‌اند و در مراحل پایانی قرار دارد، لیکن ورود به عصر تولید دیجیتالی، چالش‌های بزرگ‌تر و عمیق‌تری را پیش‌روی آرشوها قرار داده است. چالش‌هایی نظیر سازماندهی حجم انبوهی از تولیدات سرسام‌آور برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی دیجیتالی، انتخاب قالب‌های دیجیتالی مناسب

گزارش بازدید دانشجویان ارشد رشته مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا - ورودی ۹۵ - از آرشیو رادیوی جمهوری اسلامی ایران

مهم‌ترین آرشیو دیداری- شنیداری در ایران است. در واقع در نبود آرشیو ملی دیداری-شنیداری در ایران، این آرشیو وظیفه خطیر فراهم‌آوری، حفاظت و نگهداری برخی از مواد دیداری-شنیداری را بر عهده دارد.

روز یکشنبه، مورخ ۲ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷، پس از مکاتبات و هماهنگی‌های بسیار سرکار خانم دکتر افکاری با ریاست محترم آرشیو صداوسیما، این مهم محقق شد و دانشجویان ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س) ورودی ۹۵- موفق به بازدید از آرشیو رادیو شدند.

با تمام هماهنگی‌های از پیش انجام‌شده، ورود گروه بازدید با حدود نیم ساعت معطلی و اندکی دشواری انجام شد. پس از کنترل نهایی افراد بازدیدکننده با لیست از قبل ارسال‌شده، از درب اصلی سازمان - درب جنب مسجد بلال- به همراه یک نفر از پرسنل به‌عنوان راهنما وارد شدیم و با ماشین تا دم ساختمان آرشیو رادیو پیش رفتیم. پردیس داخلی سازمان سرسبز و هوای اوایل اردیبهشت‌ماه بسیار فرح‌بخش بود. لابی ساختمان آرشیو رادیو، بزرگ و وسیع بود. در نگاه اول، یک سازه بزرگ از یک رادیوی قدیمی و یک میز رژی در مقیاس بزرگ جلب‌توجه می‌کرد که بسیار زیبا بود.

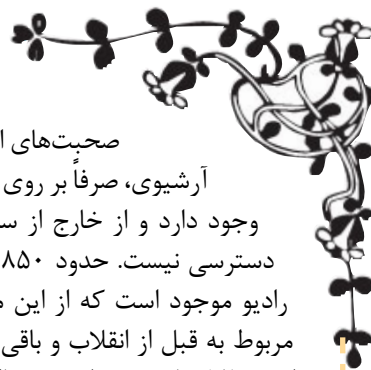
در گام نخست، به دفتر جناب آقای قهرمانی، مدیر آرشیو رادیو رفتیم. ایشان روی چند اسلاید پاورپوینت توضیحاتی در مورد روند و نحوه کار آرشیو رادیو ارائه نمودند. طبق

۱. آرشیو صداوسیما یک آرشیو ملی نیست. چراکه قانون واسپاری شامل حال آن نمی‌شود. طبق قانون دو نسخه از تمام آثار تولیدشده در داخل کشور می‌بایست به آرشیو ملی واسپاری/تحويل گردد که در مورد آثار دیداری-شنیداری چنین نیست. از سوی دیگر آرشیو ملی می‌بایست به تمام افراد خدمت‌رسانی کند. این در حالی است که آرشیو صداوسیما صرفاً به برنامه‌سازان و کارمندان سازمان خود ارائه خدمت می‌نماید. پس آرشیوهای صداوسیما آرشیو ملی دیداری-شنیداری نیستند.

یکشنبه مورخ ۹۷/۲/۲
مدیحا فراهانی

mediha.farahani@gmail.com

دانشجویان هر رشته، معمولاً بنا بر مقتضیات و شرایط واحدهای درسی، در طول دوران تحصیلشان بازدیدهایی از مؤسسات، نهادها، سازمان‌ها یا اماکنی خواهند داشت که نقش مؤثری در پیشبرد اهداف درسی، درک بهتر مباحث تئوریک و آشنایی بیشتر با مباحث عملی دارد. در اغلب موارد این بازدیدها به‌عنوان بهترین خاطرات دوران دانشجویی به یادگار می‌مانند؛ ولی خاطرات برخی از آن‌ها ماندگارتر و پررنگ‌تر از بقیه هستند؛ شاید مثلاً به خاطر رویدادهای خوش یا غریبی که در آن بازدید اتفاق افتاده است، یا همراهی دوستانی که بسیار خوش‌سفر بوده‌اند و یا به دلیل مقررات خاصی که سازمان موردنظر در مورد بازدیدهای دانشجویی اعمال می‌کرده است. و یا به دلیل مقررات سخت‌گیرانه‌ای که بازدید از سازمان موردنظر را به سفر به جزیره ناشناخته بدل کرده است. جزیره‌ای که تاکنون پای هیچ گروه دیگری به آن باز نشده است و سالیان متمادی است که گروه‌های مختلف دانشجویی بدون اینکه بازدید از آن سازمان خاص برایشان ممکن گردد، فارغ‌التحصیل شده‌اند و به دنبال کار و زندگی خود رفته‌اند. یکی از این سازمان‌های خاص، آرشیو صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران است. طبق اطلاعات واصله تا قبل از تاریخ ۹۷/۲/۲ هیچ گروه دانشجویی موفق به بازدید از آرشیو صداوسیما نشده است. این مرکز واقع در خیابان شریعتی، جام جم، بزرگ‌ترین و

صحت‌های ایشان، اطلاعات و داده‌های مواد آرشویی، صرفاً بر روی اینترنت (شبکه درون سازمانی) وجود دارد و از خارج از سازمان و به وسیله اینترنت قابل دسترسی نیست. حدود ۸۵۰ هزار منبع شنیداری در آرشيو راديو موجود است که از این مجموعه، حدود ۷۰ هزار منبع مربوط به قبل از انقلاب و باقی منابع مربوط به پس از انقلاب است. فایل‌های شنیداری در قالب WAV نگهداری می‌شوند. در کاربرگه‌های توصیف اسناد، بیشتر اطلاعات ورودی مربوط به بخش توصیفی است و اطلاعات زیادی در بخش تحلیلی وارد نمی‌شود. ولی در مورد فایل‌های موسیقی و آثار نغماتی از قبیل ادعیه، اذکار و... اطلاعات بسیار دقیق و با جزئیات کامل - هم در بخش توصیفی و هم در بخش تحلیلی - ثبت و ضبط می‌شود. در این قسمت یک کارشناس موسیقی اطلاعات کاربرگه را وارد می‌کند، چراکه تشخیص نوع ساز، نوع دستگاه موسیقی، نوع شعر و ... صرفاً از عهده یک کارشناس مسلط بر حوزه موسیقی برمی‌آید. آقای قهرمانی اضافه کردند که موسیقی برای راديو بسیار مهم است و در تولید تمامی برنامه‌های راديو، صرف نظر از نوع و محتوای برنامه، موسیقی نقش کلیدی و حیاتی دارد.

در حال حاضر آرشيو راديو از نرم‌افزار گنجینه استفاده می‌کند. نرم‌افزار میراث جام جم در سازمان صداوسیما نیز به‌تازگی رونمایی و راه‌اندازی شده است، ولی در راديو فعلاً از آن استفاده نمی‌شود، چراکه انتقال اسناد و فراداده‌های آن‌ها، بسیار زمان‌بر و هزینه‌بر است. به دلیل اینکه فرمت WAV حجم و کیفیت بسیار بالایی دارد، قابل بارگذاری در نرم‌افزار نیست، از این رو در نرم‌افزار فرمت MP3 فایل‌های صوتی بارگذاری شده و قابل دانلود و استفاده است.

از تمامی منابع دو نسخه پشتیبان تهیه می‌شود. یک نسخه در آرشيو راديو نگهداری می‌شود و نسخه دوم برای مدیریت آرشيو سازمان صداوسیما، جناب آقای مهندس انبارلویی ارسال می‌شود، به بیان دیگر یک نسخه در آرشيو راديو و نسخه دیگر در اداره کل آرشيوها نگهداری می‌شود.

بخش کوچکی از موسیقی‌های مورد استفاده در برنامه‌های تولیدی راديو حاصل کار و فعالیت مرکز موسیقی راديو و مرکز بسیج راديو است. منابع تولیدی راديو از سه منشأ تغذیه

می‌شوند: مرکز موسیقی راديو، مرکز بسیج راديو و سایر مراکز. منابع تأمین راديو نیز به سه بخش تقسیم می‌شوند: شورای

۲. فرمت WAV از فرمت‌های صوتی فشرده نشده بدون اتلاف است. فایل‌های WAV حجم زیادی دارند و جزئیات بیشتری را در اختیار کاربر قرار می‌دهند. در صورت استفاده از این فرمت برای ذخیره‌سازی و نگهداری فایل‌های صوتی، تمام اطلاعات محتوایی حفظ می‌شود و هیچ اطلاعاتی از بین نمی‌رود.

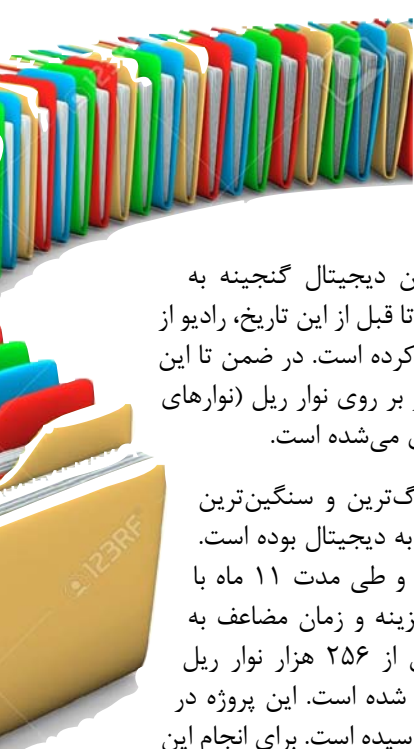
آرشيو راديو که در حوزه موسیقی‌های بی‌کلام و بین‌الملل فعالیت دارند. راديو پیام که در حوزه موسیقی‌های باکلام کار می‌کنند و نیز بخش دیگری که از طریق خریداری منابع از بازار به دست می‌آید. آقای قهرمانی اعلام کردند که حق مؤلف^۲ هیچ‌یک از آثار خریداری شده از بازار، خریداری نمی‌شود، چراکه بودجه سازمان به این امور نمی‌رسد. از سوی دیگر، در اغلب موارد، خوانندگان و تولیدکنندگان موسیقی از اینکه آثار آن‌ها در راديو پخش شود، نه تنها ناراضی نیستند، بلکه این خود تبلیغی برای فعالیت آن خواننده یا آهنگساز به حساب می‌آید و باعث شناخته شدن و جذب مخاطب بیشتر برای آنان می‌شود.

هر محتوای شنیداری - از موسیقی و نغمات و ادعیه گرفته تا محتوای متنی و... - که در تولید برنامه‌ها استفاده و از راديو پخش می‌شود، باید قبلاً توسط شورای آرشيو سازمان تأیید شود. در واقع تمام محتوای منتشر شده تحت تأیید و نظارت کامل شورای آرشيو سازمان قرار دارد.

در مردادماه سال ۱۳۹۰ اتوماسیون دیجیتال گنجینه به آرشيو راديو تحویل داده شده است. تا قبل از این تاریخ، راديو از نرم‌افزار پارس آذرخش استفاده می‌کرده است. در ضمن تا این زمان، تمام منابع به‌صورت آنالوگ و بر روی نوار ریل (نوارهای مغناطیسی) ثبت و ضبط و نگهداری می‌شده است.

آقای قهرمانی اعلام کردند که بزرگ‌ترین و سنگین‌ترین پروژه سازمان، تبدیل منابع آنالوگ به دیجیتال بوده است. این پروژه سنگین از دی‌ماه ۱۳۹۴ و طی مدت ۱۱ ماه با همت پرسنل سازمان و با صرف هزینه و زمان مضاعف به انجام رسیده است و طی آن بیش از ۲۵۶ هزار نوار ریل صوتی به فایل‌های دیجیتال تبدیل شده است. این پروژه در آبان ماه ۱۳۹۵ با موفقیت به پایان رسیده است. برای انجام این مهم، از حداکثر پتانسیل‌های سازمان - چه از نظر نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، چه از نظر بودجه و زمان و چه از نظر نیروی انسانی - استفاده شده است. در حال حاضر، فقط ۴۰ هزار نوار آنالوگ مربوط به پیش از انقلاب در آرشيو باقی مانده است که می‌بایست فراداده‌های آن‌ها به منابع در نرم‌افزار پیوست شود تا پروژه دیجیتال‌سازی منابع شنیداری آرشيو راديو به‌طور کامل به پایان برسد.

از سال ۱۳۹۱ در راديو سیستمی به نام سیستم ضبط شاهد راه‌اندازی شده است که تمام برنامه‌های پخش شده از تمام شبکه‌های راديو را به‌صورت خودکار ضبط می‌نماید.

پس از تشکر و خداحافظی از آقای قهرمانی، به بخش سازماندهی رفتیم. در این بخش هر آنچه از رادیو پخش می‌شود فهرست‌نویسی و توصیف می‌شد. ابتدا فایل‌های صوتی از روی نرم‌افزار دائلود می‌شوند، سپس اطلاعات مربوطه بر روی کاربرگه کوچکی وارد می‌شود. پس‌از آن اطلاعات وارد نرم‌افزار گنجینه می‌شود.

سپس به بخش مجموعه‌سازی آرشیو رفتیم. منابع موردنیاز از طریق مرکز موسیقی و سرود سازمان و نیز شورای موسیقی تأمین می‌شود. کارشناس این بخش در مورد روال کاری و انواع نقاط دسترسی که برای منابع تعریف می‌شوند، توضیحاتی دادند. در مورد موسیقی‌های دیگر کشورها (بین‌الملل) فقط موسیقی‌های بی‌کلام خریداری و فراهم‌آوری می‌شود.

پس‌از آن از مخزن آرشیو بازدید کردیم. در مخزن، مواد شنیداری در قالب نوارهای مغناطیسی (نوار ریل) یا لوح‌های فشرده (CD/DVD) نگهداری شده و بر اساس نظام رده‌بندی روسو تنظیم رده‌بندی شده بودند و به دلیل نوع مواد موجود در مخزن، دمای هوای این قسمت پایین نگه داشته می‌شد.

بخش بعدی که مورد بازدید قرار گرفت، آرشیو دیجیتال بود. در این بخش تمام برنامه‌های پخش‌شده از تمامی شبکه‌های رادیویی به‌صورت ۲۴ ساعته ضبط، ذخیره و نگهداری می‌شود؛ یعنی علاوه بر اطلاعاتی که به‌صورت آنلاین بر روی شبکه اینترنت سازمان - نرم‌افزار گنجینه- برای استفاده پرسنل و برنامه‌سازان وجود دارد، سیستم شاهد هم این اطلاعات را ثبت و ضبط می‌کند. فعالیت دیگر این بخش، تهیه دو نسخه پشتیبان از اطلاعات بر روی نوار LTO و در قالب WAV است و همان‌طور که قبلاً اشاره شد در دو جای مختلف نگهداری می‌شوند. نوارهای LTO3 تا ۴۰۰ گیگابایت ظرفیت ذخیره‌سازی دارد. اطلاعات روی این نوارها به ترتیب زمانی ضبط و ذخیره می‌شود. این نوارها صرفاً به‌عنوان پشتیبان^۴ است و مراجعه به آن‌ها بسیار اندک صورت می‌گیرد، چراکه تمام اطلاعات موردنیاز برنامه‌سازان بر روی نرم‌افزار در قالب فایل WAV و MP3 موجود است. در ضمن در این بخش پکیج‌های موضوعی - مناسبی برای سهولت کار برنامه‌سازان تهیه می‌شود و در صورت نیاز در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد.

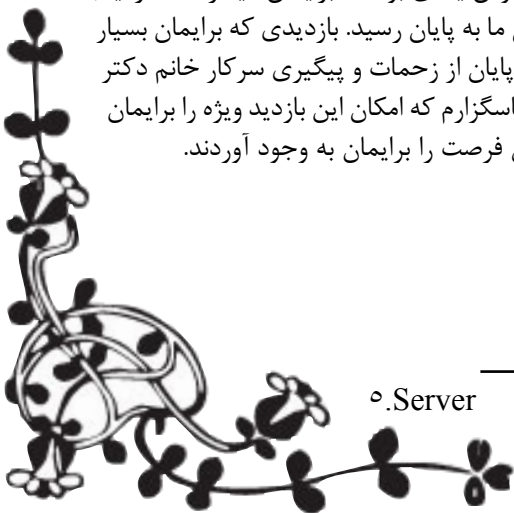
سپس از اتاق ابررایانه (سرور)^۵ بازدید کردیم. این اتاق که هیچ‌کس به‌هیچ‌وجه اجازه ورود به آن را نداشت، از چند ابررایانه تشکیل شده بود. راهنما برای ما توضیح دادند که این سرورها دارای دو بخش کلی هستند: یکی بخش SAM که مربوط به ذخیره اطلاعات آنلاین است و دیگری بخش DAS که مخصوص منابعی است که کمتر مورد رجوع قرار می‌گیرند. در واقع بخش SAM دو برابر سریع‌تر از بخش DAS اطلاعات را پردازش و بازیابی می‌کند. ظرفیت ذخیره‌سازی این رایانه‌ها حدوداً ۱۰۰ ترابایت است که در صورت افزایش منابع و نیاز به حجم ذخیره‌سازی بیشتر، ظرفیت آن قابل ارتقا خواهد بود.

پس‌از آن از کتابخانه آرشیو رادیو دیدن کردیم. این کتابخانه با بیش از ۱۶۰۰۰ عنوان کتاب، از رده‌بندی کنگره و نرم‌افزار تحت وب سیمرغ استفاده می‌کرد و بیشتر منابع آن در حوزه رسانه بود. البته قبلاً آقای قهرمانی (مدیر آرشیو رادیو) برایمان توضیح داده بودند که به دلیل کمبود بودجه، مدتی است که دیگر نسخه‌های جدید و پشتیبانی نرم‌افزار سیمرغ خریداری نمی‌شود. چند نمونه از متون رادیویی پیشکسوتان رادیو، از جمله دست‌نوشته‌های مرحومان ابوالقاسم حالت، مهدی اخوان ثالث و سید محمد محیط طباطبایی و نیز متن تایپ‌شده شهید مرتضی مطهری در قالب‌های بزرگی بر روی دیوار نصب شده بود. در هنگام خروج از کتابخانه، با چند تن از پیشکسوتان رادیو مواجه شدیم. از جمله جناب آقای رشید کاکاوند که برای طرفداران رادیو کاملاً شناخته‌شده‌اند.

پس از اتمام بازدید از قسمت‌های مختلف، به درخواست گروه بازدید، از یک استودیوی ضبط برنامه هم دیدن کردیم که برای ما بسیار جالب بود. صدابردار این بخش کارشناس رشته فیزیک بودند که البته دوره‌های صدابرداری را گذرانده و دارای سالیان سال تجربه کاری بودند. ایشان توضیحاتی در مورد تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری موجود در استودیو و نحوه کار آن‌ها دادند و افزودند که این تجهیزات تا ۱۲ میکروفون ورودی را به‌صورت هم‌زمان پوشش می‌دهد. سپس راهنما اجازه دادند چند عکس یادگاری داخل استودیو ضبط بگیریم. حضور در استودیو تجربه خوش‌آیندی بود که برایمان میسر شد. در اینجا بازدید دانشجویی ما به پایان رسید. بازدیدی که برایمان بسیار ارزشمند بود. در پایان از زحمات و پیگیری سرکار خانم دکتر افکاری بسیار سپاسگزارم که امکان این بازدید ویژه را برایمان مهیا کردند و این فرصت را برایمان به وجود آوردند.

۵. Server

۴. Backup

گزارش تصویری بازدید دانشجویان از

دانشگاه الزهراء (ع)

دیدار با مدیر آرشیورادیو « آقای قهرمانی »

بخش سازماندهی آرشیورادیو

کتابخانه آرشیورادیو

مخزن آرشیورادیو

گروید مطالعات آرشیوی ورودی ۱۳۹۵

(س) از آرشیوراديو

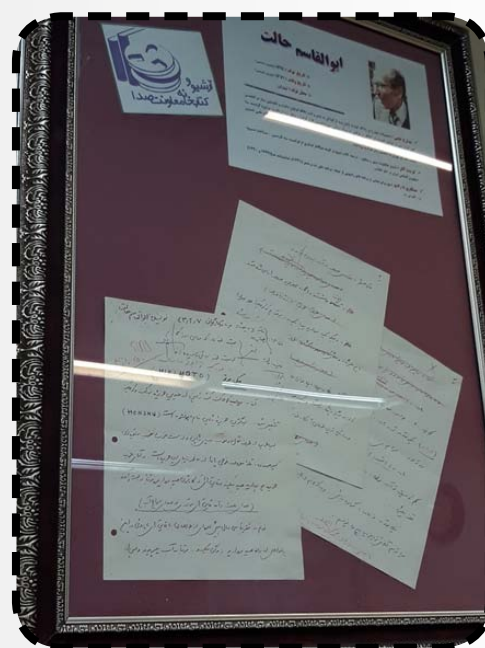
سال چهارم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۷

۵۴

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)

دیدار با پیشکسوتان رادیو از جمله «آقای رشید کاکاوند»

نمونه دستنوشته پیشکسوت رادیو «مرحوم ابوالقاسم حالت»

معرفی کتاب

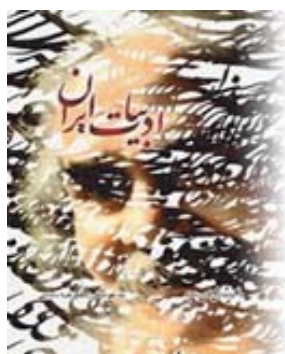
علیرضا دادایی

آرشیویست صداوسیما

ali_dadaee51@yahoo.com

دیگر گفتگو شده است.

همکاری صمیمانه آرشیو رادیو در پیاده‌سازی و نگارش مجموعه برنامه‌های ادبیات ایران، کتاب شایسته‌ای را پیش روی علاقه‌مندان قرار داده است.

آرشیو رادیو سرشار از منابع غنی از است که همواره مورد توجه محققان، پژوهشگران و دانش‌پژوهان بوده و هست. یکی از این منابع ارزشمند برنامه‌های رادیویی است که از دیرباز در رادیو ضبط و پخش گردیده و به آرشیو که متولی نگهداری این آثار است سپرده شده که برخی از این برنامه‌های رادیویی طی همکاری که مابین اداره کل تحقیق و توسعه رادیو و آرشیو انجام گرفت بازشنوایی و تبدیل به کتاب گردید. در اینجا دو جلد از این کتب که توسط آرشیویست صدا سیما علیرضا دادایی گردآوری و تصحیح شده حضورتان معرفی می‌گردد.

۲- کتاب دیگر که حضورتان معرفی می‌گردد سخن اهل‌دل (۱) است که از مجموعه برنامه‌های مرزهای دانش که توسط استاد گران‌قدر محیط طباطبایی تنظیم شده است. این اثر نیز به کوشش علیرضا دادایی همکار آرشیویست رادیو در نوزده فصل شامل: اوستا شناسی، سهم ایرانیان در فلسفه‌ی اسلامی، ایران و اسلام در تمدن اسلامی، نظری به تاریخ قضاوت در ایران بعد از اسلام، ماه و هفته، سهم ایرانیان در زبان و ادبیات عرب، جشن سده، تاریخ شمسی و قمری، خرافات ادبی، پیشینه ایران و سیبویه فارسی و قدیمی‌ترین موقوفه ایران می‌باشد.

۱- ادبیات ایران که عنوان برنامه‌ای به همین نام با اجرای شاعر بلندآوازه‌ی معاصر شادروان مهدی اخوان ثالث است و در سال‌های آغازین دهه‌ی چهل شمسی تهیه گردیده و به کوشش علیرضا دادایی در سی‌وسه فصل آماده شده است. در این کتاب درباره موضوعاتی همچون شاعران موسیقیدان، قطران تبریزی، نام و ناموری، پارسی‌گویان هندو پاکستان، عین‌القضات همدانی، گشت‌وگذار در شهرهای شعر و ادب، هایکو و شعرهای کوتاه فارسی، اوزان مثنوی‌های فارسی، عطار، اخسیکتی، فردوسی در چند افسانه و شاعران نقاش، انوری، قبض و بسط، وارستگان و موضوعات بسیار

معرفی وبسایت آرشیو صداوسیما جمهوری اسلامی ایران

همچنین آرشیو یادنامه‌ها در اختیار استفاده‌کنندگان قرار گرفته است و در نهایت فرم ارسال مقاله وجود دارد که نویسندگان می‌توانند طبق قوانین و ضوابط مقاله خود را از این طریق به سازمان ارسال نمایند.

انتشارات: این بخش شامل سه قسمت فیلم‌شناسی، موسیقی‌شناسی و کتابشناسی است.

فیلم‌شناسی: این بخش خود شامل «فیلم‌شناسی اعتیاد»، «فیلم‌شناسی خسرو شکیبایی»، «فیلم‌شناسی کودکان»، «فیلم‌های طنز و سرگرمی»، «فیلم‌شناسی دفاع مقدس» و «فیلم‌شناسی عید قربان» می‌باشد که نام فیلم‌ها و برنامه‌های تلویزیونی پخش‌شده مربوط به هر کدام از آن‌ها وجود دارد.

موسیقی‌شناسی: شامل موسیقی مرکز موسیقی و سرود (جلد ۲، ۳، ۴) و موسیقی‌شناسی دفاع مقدس که خود شامل فهرستی از منابع صوتی در زمینه دفاع مقدس است.

کتابشناسی: شامل «کتاب‌شناسی حجاب و عفاف» و «کتابشناسی توصیفی بسیج» است.

واژه‌نامه: در این بخش به تعاریف واژه‌های مرتبط با آرشیو پرداخته شده است که جست‌وجوی آن هم به صورت فارسی است و هم به صورت لاتین.

در زیر آیکون‌های یادشده، آیکون‌های مربوط به «درباره ما»، «قوانین و مقررات»، «همایش»، «آموزش»، «پایان‌نامه» و «پیوندها» وجود دارد.

درباره ما: در این بخش به معرفی آرشیو صداوسیما پرداخته شده است. همچنین مدیریت‌های مربوط به آرشیو صداوسیما ذکر شده است. در بخش مدیریت می‌توانید برای ارتباط با اداره کل آرشیو با یکی از مدیریت‌های آرشیو که شامل دفتر مدیرکل آرشیوها،

کوثر بابایی
دانشجوی ورودی کارشناسی ارشد ۹۶ مطالعات آرشیوی دانشگاه
الزهراء (س)

Kosarbabaii69@gmail.com

در صفحه اصلی این وبسایت در بالاترین قسمت، آیکون وبسایت اصلی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران وجود دارد که با کلیک بر روی آن مستقیماً وارد سایت اصلی صداوسیما می‌شوید. همچنین آیکون‌هایی نظیر ارتباط با ما، نقشه سایت و RSS وجود دارد که در «ارتباط با ما» می‌توانید پیشنهادهای خود را با ذکر نام و نام خانوادگی و نشانی الکترونیکی خود ارسال نمایید. در بخش «نقشه سایت» می‌توانید به تمام محتویات و اطلاعات موجود در سایت با کلیک بر روی هر موضوع به طور مستقیم دسترسی پیدا کنید. در قسمت "RSS" خبرخوان‌ها قرار دارند که می‌توانید با افزودن این خبرخوان‌ها به مرورگر اینترنتی خود و بدون مراجعه روزانه به وبسایت از آخرین مطالب و رخدادها باخبر شوید. این صفحه همچنین دارای آیکون‌هایی نظیر حافظه جهانی، یادنامه، انتشارات، واژه‌نامه می‌باشد که هر کدام را به اختصار توضیح می‌دهیم.

حافظه جهانی: در قسمت حافظه جهانی معرفی حافظه جهانی یونسکو، برنامه‌های آن، کمیسیون‌ها، اهداف، تدابیر برنامه حافظه جهانی، مدیریت و ساختار برنامه، دفاتر ثبت حافظه جهانی در ایران و آثار ثبت‌شده در حافظه جهانی بیان شده است. همچنین شامل کمیته ملی حافظه جهانی در ایران، آثار ثبت‌شده صداوسیما و پیوندهای مرتبط با حافظه جهانی است.

یادنامه: گاهنامه‌ای علمی، آموزشی و اطلاع‌رسانی است که با هدف ارتقاء سطح علمی همکاران توسط اداره کل آرشیو منتشر می‌شود. در ادامه اهداف این یادنامه و شرایط پذیرش مقاله در ارتباط با نشریه بیان شده است.

مدیریت آرشیو مرکزی، مدیریت تولید و پردازش اطلاعات، مدیریت آرشیو دیجیتال، مدیریت فنی آرشیو و مدیریت فناوری اطلاعات تماس حاصل نمایید.

قوانین و مقررات: شامل آیین‌نامه‌های آرشیو و فرم‌های مربوط به آن‌ها است. در آیین‌نامه‌ها ورود اطلاعات در کاربرگه دیتا تیپ، ورود و تصحیح اطلاعات متا دیتای آرشیو است که سازمان پدیدآورنده آن، سال انتشار، اهداف و مطالب موجود در آن‌ها بیان شده است. در کنار هر کدام از آن‌ها آیکون دریافت فایل وجود دارد که با دانلود آن می‌توانید به اطلاعات بیشتری در این زمینه دسترسی پیدا کنید. فرم‌ها شامل فرم‌های امحاء منابع دیداری-شنیداری، فرم درخواست صدور رسید آرشیوی و فرم مجوز تحویل منابع آرشیوی است که برای هر کدام توضیحی به‌اختصار داده شده است.

همایش: شامل آرشیو همایش، برگزیدگان همایش، دبیرخانه همایش و نشست‌های همایش می‌باشد. همایش‌های سراسری که در ارتباط با مدیران آرشیوها و کتابخانه‌ها برگزار شده است با ذکر زمان و محل برگزاری همایش و گذری کوتاه بر محتوای مطالب مطرح‌شده در همایش‌ها بیان شده است. هم‌چنین مدیران برگزیده آرشیو و کتابخانه معرفی شده‌اند. کمیته‌های علمی مرتبط با آرشیو، دبیر کمیته و اعضای کمیته و محورهای مطرح‌شده در این کمیته‌ها بیان شده است.

آموزش: معرفی و زمان شروع به کار این بخش، ترفیعات شغلی آرشیویست‌ها و شرایط آن‌ها، دوره‌های برگزار شده (آموزشی، حین خدمت، آموزشی تطبیقی) و درخواست دوره توسط کارمندان مطالبی بیان شده است.

پایان‌نامه: در این بخش پایان‌نامه‌هایی که در زمینه آرشیو توسط دانشجویان کارشناسی ارشد انجام شده است با ذکر نام دانشجوی، استاد، دانشگاه و چکیده آن پایان‌نامه آورده شده است. هم‌چنین برای دانشجویان کارشناسی ارشد عناوین و موضوعات پیشنهادی برای پایان‌نامه بیان شده است.

پیوندها: در قسمت پیوند، سایت‌ها و انجمن‌های داخلی و خارجی مرتبط با آرشیو و کتابداری معرفی شده و هم‌چنین مجلات و فصلنامه‌ها و نشریات مرتبط با آرشیو بیان شده است.

در قسمت جست‌وجو می‌توانید در میلیون‌ها سند تصویری، صوتی و متنی جست‌وجو کنید.

در قسمت‌های دیگر سایت آیکون‌هایی مربوط به عکس، سریال و تلویزیون، نماهنگ، سیم‌رغ، کتاب و کتابخانه و اخبار آرشیو وجود دارد. در قسمت سیم‌رغ، سامانه جامع کتابخانه‌ها امکان جست‌وجو در میلیون‌ها سند اطلاعاتی شامل کتاب، نشریه، فیلم‌نامه، پایان‌نامه و سایر منابع کتابخانه‌ای موجود در کتابخانه‌های مستقر در تهران و مراکز استانی را فراهم کرده است که بدون وارد کردن رمز عبور این امکان برای شما فراهم شده است تا وارد ساختار درختی و موضوعی منابع شوید. در بخش کتاب و کتاب‌خوانی به معرفی انتشارات سازمان صداوسیما پرداخته شده است. در قسمت اخبار آرشیو، اخبار و اطلاعات مربوط به آرشیو صداوسیما و هم‌چنین برخی فیلم‌نامه‌های نویسندگانی ذکر شده که متأسفانه در حال حاضر این قسمت از وب‌سایت دچار اختلال شده است و نیاز به بررسی بیشتری دارد.

منبع:

<http://portalarchive.irib.ir>

برنامه تلفن همراه ایران صدا، آرشیو همراه

مریم خلیلی

دانشجوی ورودی ۹۵ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)

maryamkhalili1393@gmail.com

✓ نمایش اطلاعات و جدول پخش برنامه‌های هر شبکه (زمان پخش فوتبال، مجلس و ...)

✓ آرشیو متنوع و زیادی از قطعات و آلبوم‌های موسیقی همراه امکان جستجو در متن و شعر قطعات موسیقی و آهنگ‌ها

✓ آرشیو مفصل و متنوعی از کتاب‌های صوتی و شنیداری تحت نام انحصاری کتاب گويا در قالب روایی و نمایشی و ژانرهای داستانی متعدد و جذاب

❖ از این رو می‌توان گفت: اتصال دائمی ایران صدا، به اینترنت مزیت بزرگی دارد و آن هم گوش دادن به **برنامه‌های آرشیو شده رادیوست**. می‌توانید برنامه‌ای که نیم ساعت پیش پخش شده و از دستش داده‌اید را دوباره در ایران صدا، گوش کنید. حتی می‌توانید پا را فراتر گذاشته و از طریق تقویم به برنامه‌های ماه قبل برگردید.

نگاهی به برنامه؛

پس از نصب نرم‌افزار، برنامه به صورت خودکار در ابتدای صفحه به راهنمایی کاربران خود می‌پردازد، به عنوان مثال: شبکه‌های افزوده شده را معرفی می‌کند یا ذکر می‌کند که نسخه به روزرسانی شده بر روی اندروید ۴.۲ به بالا کاربری دارد.

رابط کاربری ایران صدا، بسیار ساده و مفهومی طراحی شده است. در صفحه اصلی برنامه فهرستی از شبکه‌های رادیویی نشان داده می‌شود که با انتخاب هر یک، صفحه جدیدی باز می‌شود و برنامه در حال پخش را به همراه مختصری از توضیحات و زمان شروع و پایان را برایتان نمایش می‌دهد. با کلیک بر روی دکمه پلی^۳، برنامه شروع به پخش می‌شود. هر شبکه رادیویی دارای دو آیکون «**آرشیو برنامه‌ای و آرشیو زمانی**» است.

۳. Play

معاونت صدای رسانه ملی، اپلیکیشن تلفن همراه خود را با عنوان اپلیکیشن ایران صدا (نسخه سوم) یک برنامه بسیار کاربردی در سیستم عامل اندروید و آی‌اواس برای شنیدن برنامه‌های صوتی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و همچنین دسترسی به برنامه‌های آرشیو شده، کتاب‌های صوتی گويا با هدف پاسخ به نیاز مخاطبان در حوزه رسانه‌های نوین و فن‌آوری‌های جدید، به آدرس APP.IRANSEDA.IR راه‌اندازی کرده است.

محتوای درخواستی صوتی موضوعی

- ✓ کیفیت دیجیتال و قابل دریافت بر بستر ضعیف‌ترین اینترنت همراه جی‌پی‌اواس^۲
- ✓ امکان مکث (تایم شیفت)
- ✓ مدیریت اپلیکیشن‌های مختلف رادیو و ایجاد میانبر اختصاصی
- ✓ دسترسی به آرشیو زمانی شبکه‌های رادیویی و آرشیو برنامه‌های شبکه‌های رادیویی
- ✓ بهینه‌سازی در مصرف بسیار پایین باتری
- ✓ امکان مدیریت فایل‌های صوتی دانلود شده به صورت آفلاین و پخش آن‌ها بدون نیاز به اینترنت

۱. Application

۲. GPRS

آرشوی برنامه‌ای:

همه برنامه‌هایی که طی روز پخش شده‌اند یا قرار است در ساعات آینده پخش شوند به همراه توضیح مختصر و اطلاعات زمان شروع و پایان نمایان می‌شوند. برنامه در حال پخش نیز به رنگ قرمز نشان داده می‌شود. **آرشوی زمانی:** این بخش از شبکه، این امکان را به شما می‌دهد که برنامه‌های رادیویی را با توجه به بازه زمانی معین دنبال نمایید یعنی کاربران می‌توانند به هر برنامه‌ای که در روزهای گذشته پخش شده است دسترسی داشته باشند و دوباره و چندباره آن‌ها را گوش دهند.

نقاط قوت:

- پشتیبانی از کلیه شبکه‌های رادیویی
- امکان پخش زنده و آرشوی برنامه‌های رادیویی
- کیفیت بالاتر از افام^۴ و قابل دریافت بر بستر ضعیف‌ترین اینترنت همراه
- استفاده از تکنولوژی اچ‌ال‌اس^۵

نقاط ضعف:

- سادگی بیش از حد محیط برنامه
- عدم ایجاد صفحه شخصی

* برنامه کاربردی رادیو از طریق تلفن همراه، سایت رادیو RADIO.IR، سایت رادیو ایران صدا به نشانی Radio.iranseda.ir، اپ استور، کافه بازار و گوگل پلی قابل دریافت است. هم‌چنین از طریق تمام مرورگرها امکان استفاده از نسخه تحت وب آن وجود دارد.

منابع

• وبسایت رادیو گفتگو. (۱۳۹۷). *اپلیکیشن تلفن همراه ایران صدا، رسانه نوین رادیو*. بازیابی شده در ۲۱ تیر ۱۳۹۷

<http://radiogoftogoo.ir/ChannelNewsDetails?/m&170001=n231789=>

• خبرگزاری فارس. (۱۳۹۴). *راه‌اندازی رسمی اپلیکیشن رادیو/ «ایران صدا» روی تلفن‌های همراه*. بازیابی شده در ۲۱ تیر ۱۳۹۷ از

<https://www.farsnews.com/news13940830000501/>

• پانوش. (۱۳۹۶). *اپلیکیشن تلفن همراه ایران صدا+ رسانه نوین رادیو*. بازیابی شده در ۲۱ تیر ۱۳۹۷ از

<http://www.panevesht.com/content>

• دیجیاتو. (۱۳۹۵). *معرفی اپلیکیشن ایران صدا+ پخش زنده و آرشوی اینترنتی رادیوی ایران*. بازیابی شده در ۲۱ تیر ۱۳۹۷ از

<https://digiato.com/article%/2017/02/13/D9%85%D8%B9%D8%B1%D9%81%DB%8C%-D8%A7%D9%BE%D9%84%DB8%C%DA%A9%DB8%C%D8%B4%>

• کافه بازار. (۴). *ایران صدا ۳: رادیو/موسیقی/کتاب گویا*. بازیابی شده در ۲۱ تیر ۱۳۹۷ از

<https://cafebazaar.ir/app/ir.iribradio.iranseda3/?l=fa>

۴. FM (Frequency Modulation)
۵. HLS (HTTP Live Streaming)

آرشیو سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران نیمسال اول ۱۳۹۶

فرزانه بهارلو

کارشناس ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س)

farzanehbaharluo@gmail.com

برای ورود به اداره کل آرشیو سازمان صداوسیما، ابتدا با هماهنگی‌های به‌عمل‌آمده مصاحبه‌ای صورت پذیرفت. علی‌رغم اصرار بر کار در داخل سازمان، مسئولیت هماهنگی ایجاد کارگاه آرشیو در دانشگاه محول شد. از سویی دیگر تصمیم گرفته شد که در بهسازی نرم‌افزار میراث پژوهش لازم صورت پذیرد. از این‌رو، در این گزارش با نحوه کار آرشیو سازمان صداوسیما آشنا خواهید شد. البته لازم به ذکر است که اطلاعات به‌دست‌آمده به‌وسیله حضور و مصاحبه با همکاران مرکز یویانمایی صبا به دست آمده است.

اداره کل آرشیو سازمان صداوسیما در سال‌های گذشته دگرگون شده است. این سازمان، جهت دسترس‌پذیری بیشتر به اطلاعات آرشیوی سازمان اقدام به تهیه نرم‌افزار میراث کرده است. این نرم‌افزار بر اساس آرشیو بی‌بی‌سی طراحی شده و الگوی عملکرد سازمان صداوسیما بوده و از طریق اینترنت سازمان قابل دسترسی است. برای ورود ماده آرشیوی به نرم‌افزار، استانداردهای لازم به برنامه‌سازان اعلام شده است. آثار باید به‌صورت فول اچ. دی. در سایز ۱۰۸۰ و در فرمت ای.وی.آی تحویل آرشیو داده شود.

آثار پس از ورود به آرشیو وارد مرحله بازبینی می‌شود و تیتراژ، کلاکت و تایم اصلی برنامه تهیه می‌شود و برنامه کلاکت به کلاکت جداسازی شده و پس از بررسی کیفیت صدا و تصویر، درج لوگوی آرشیو در زیر تصویر، وارد نرم‌افزار می‌شود. در صورت وجود مشکل و عدم همخوانی با استانداردهای لازم، برنامه به برنامه‌سازان تحویل داده شده تا پس از رفع ایرادات وارده، دوباره تحویل آرشیو می‌شود.

در خصوص آثاری که سابقاً به آرشیو داده شده نیز، این آثار توسط افراد متخصص بازبینی شده و در صورت لزوم با تبدیل به استاندارد موردنیاز، کیفیت تصویر و صدا را ارتقا بخشیده و در صورت نیاز تصاویر بازسازی و مرمت خواهد شد و سپس با درج لوگو وارد آرشیو سازمان خواهد شد.

در خصوص آثاری که روی محمل‌های غیر از دیجیتال است نیز مرمت توسط متخصصان صورت می‌گیرد و سپس توسط دستگاه به محمل دیجیتالی تبدیل خواهد شد.

جهت سهولت کار آرشیویست و متخصصان فنی، بانک‌های اطلاعاتی از نیازهای سازمان در قالب توصیفگرها تهیه شده که در فیلد توصیفگر لحاظ خواهد شد.

این نرم‌افزار دارای فیلدهای عنوان، شناسه پدر، شماره مدرک، نوع برنامه، نوع کلام، تاریخ تولید، محل برگزاری، عنوان قسمت، تعداد قسمت، شماره برآورد، نوع مدرک، رده سنی، زبان فهرست‌نویسی، عنوان توضیحی، شماره تست، شماره راهنما، طبقه برنامه، زبان اصلی، مدت، شبکه، محل، مدت، خلاصه، عناوین دیگر، شات لیست (ترک)، اطلاعات مدیا، پدیدآور، نشر، یادداشت، توصیفگر، کلیدواژه، پیوست، تاریخ پخش، مجوز پخش است.

از ایرادات وارده به نرم‌افزار، عدم بازیابی کامل محتوای بارگذاری شده است. از این‌رو، کارورزی اینجانب تهیه پژوهش‌های مرتبط با استانداردهای توصیف آرشیوی، جهت رفع ایرادات نرم‌افزار میراث بوده است. به همین منظور دو پژوهش تحت عناوین «بررسی استانداردهای فراداده‌ای توصیف آرشیوی و ارائه الگوی مناسب برای توصیف مواد دیداری و شنیداری» و «بررسی استانداردهای فراداده‌ای توصیف آرشیوی؛ دوبلین کور، مارک ای. ام سی، پی.بی. کور و ای.بی. یو. کور» صورت پذیرفت.

پیشنهاد می‌شود جهت آشنایی بیشتر با آرشیو سازمان، مجوز حضور برای انجام کارورزی در داخل آرشیو سازمان صداوسیما فراهم شود؛ که امروزه پس از تلاش‌های بسیار در نهایت امکان بازدید برای سایر دانشجویان فراهم گردیده است.

تابستان، جان است^۱

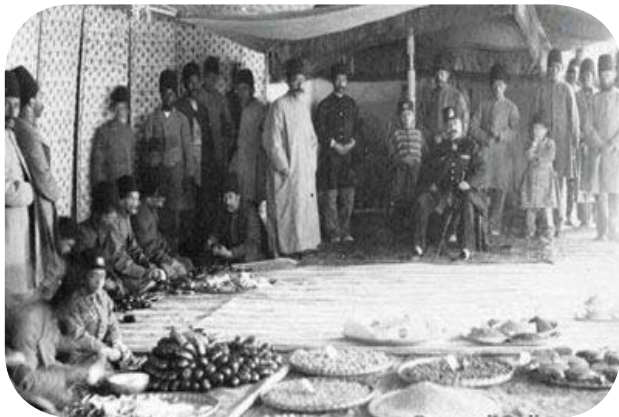

ساحل دریاچه ارومیه - دهه ۱۳۵۰
آرشیو استودیو رحیمی

• مراسم آشنیان

• تابستان و بستنی

• اسناد تابستان

مراسم آش پزان ناصرالدین شاه

مریم اشرفی

دانشجوی ورودی ۹۵ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
maShrafir@gmail.com

کرد. البته در موارد معدودی این مراسم در مناطق دیگری برپا می‌شد؛ برای نمونه این مراسم، هنگام بازگشت از سفر خراسان، در سمنان و یک سال در کلاردشت و سالی دیگر در لار برگزار شد. در مراسم آش پزان، آش «شله قلمکار» با حضور شاه و مدعوین با تشریفات خاص پخته می‌شد. تمام درباریان برای آماده کردن این آش مشارکت می‌نمودند و حتی افراد بلندپایه کشور و زنان شاه، پا به پای خدمتکاران کار می‌کردند. پس از طبخ آش، آن را در قدهای بزرگ و کوچک می‌ریختند و به فراخور مقام و منزلت، بین مدعوین تقسیم می‌کردند. هریک از میهمان‌ها موظف بود پس از خوردن آش، کاسه را پر از سکه طلا و اشرفی کند و به حضور شاه تقدیم نماید.

کسانی را که خیلی می‌خواستند تحویل بگیرند، روی آش آن‌ها روغن بیشتری می‌ریختند. پرواضح است آنکه کاسه کوچکی از دربار برایش فرستاده می‌شد کمتر ضرر می‌کرد و آنکه مثلاً یک قده بزرگ آش (که یک وجب هم روغن رویش ریخته شده) دریافت می‌کرد، بیشتر ضرر می‌کرد.

طی سی سال آخر سلطنت ناصرالدین شاه، سفرهای بیلابلی وی هر سال به سمتی بود؛ اما در این سفرها «مراسم آش پزان» ترک نمی‌شد. این مراسم در **اواخر فصل بیلابلی تابستانی** برگزار می‌شد. اعتمادالسلطنه در کتاب خاطرات خود در این باره نوشته است: «هرسال در یک روز معین ناصرالدین شاه به اتفاق وزرا و رجال و شاهزادگان و دیگر نزدیکان خود به شهرستانک می‌آمد و مراسم مخصوص آش پزان را به راه می‌انداخت».

درباره فلسفه این مراسم روایات گوناگونی مطرح است. ناصرالدین شاه کودک بود که مادرش، مهدعلیا، برای سلامتی او آش نذر می‌نماید. این ملکه قاجاری هر سال در فصل بهار، نذرش را ادا می‌کرد. می‌گویند بعدها ناصرالدین شاه این نذر را به عهده گرفت. بر اساس روایت دیگری، در سالی که وبا شیوع یافته بود، ناصرالدین شاه نذر کرد که اگر از وبا جان سالم به در برد، هر سال آش بپزد، لیکن در اولین سال آش پزان، یعنی سال ۱۲۸۵ق، ناصرالدین شاه در خاطراتش می‌نویسد: «برای شب آش آب‌گوشته غریبی به اختراع من برای شب پخته شد؛ دیگ را هم آقا ابراهیم بار گذاشت». از آن شب تا سال ۱۳۱۳ق - زمان وفات ناصرالدین شاه - مراسم آش پزان همه ساله برگزار می‌شد. «کاخ سنگی» بیلابلی «شهرستانک» بین سال‌های ۱۲۹۵ تا ۱۲۹۸ق در میان شیار کوه احداث شده بود. ناصرالدین شاه برای سفر به شهرستانک، از «راه ناصری» که به دستور وی ساخته شده بود، عبور می‌کرد. در سال‌های آخر عمر، ناصرالدین شاه در «سرخ حصار» قصری ساخت و مراسم آش پزان را در آنجا برگزار

سند ذیل، نامه‌ی ناصرالدین‌شاه به عضدالملک در سفر به شهرستانک است که در ۲۷ محرم سال ۱۳۰۳ ق نگاشته شده است. در این نامه، وی ضمن گزارشی از وقایع شکار - تفریح محبوب شاه - به عضدالملک که در مراسم آتش‌پزان حضور نداشته، از نحوه برگزاری این مراسم خبر داده است. سند حاکی از آن است که در این سفر، ناصرالدین‌شاه قصد داشته است پس از ترک شهرستانک، به «سیاه‌بیشه» برود و سپس به سلطنت‌آباد مراجعه کند.

منابع

- 1- ghaziha.kateban.com
- 2- www.fardanews.com
- 3- www.iichs.ir

عضدالملک
 عذر من است که در این سفر به شهرستانک
 حضور نداشتم و مراسم آتش‌پزان
 را از دست دادم. در این سفر، شاه
 قصد داشته است پس از ترک
 شهرستانک، به سیاه‌بیشه
 برود و سپس به سلطنت‌آباد
 مراجعه کند.

عضدالملک
 مهر بیضی
 ۳۷

عضدالملک

عریضه شما [که] با پیشکش فرستاده بودید، به‌توسط جناب امین‌السلطان به حضور رسید. بسیار مقبول و مستحسن افتاد. الحمدلله احوال ما خوب است. چند دفعه به کوه برای شکار رفتیم؛ شکاری نشد. دیروز یک قوچ بزرگی را زخمی کردم، با هزار زحمت هنوز گیر نیامده است. در این کوه‌های بلند بزرگ شکار کردن خیلی مشکل است. امروز که پنجشنبه ۲۷ است، برحسب مستمر روز آتش‌پزان است. الحمدلله خیلی خوش گذشت. ان‌شاءالله بعد از روضه‌خوانی در شهرستانک، روز ۱۱ برای سیاه‌بیشه می‌رویم و ان‌شاءالله ۲ شهر صفراالمظفر به سلطنت‌آباد می‌آییم. جای شما بسیار خالی است.

سنه ۱۳۰۳ (مهر بیضی عضدالملک روز پنجشنبه ۲۷ دستخط ناصرالدین‌شاه)

شماره آرشوی: ۱/۴۲۶ق و ۴۲۶ق

بستی و تابستان

در سال آخر سلطنت ناصرالدین شاه ساختن بستنی در ایران متداول شد و معروفترین بستنی فروش تهران یعنی ממدریش، بستنی خامه دار مخصوصی تهیه می کرد که در تهران مردم از آن استقبال زیادی کردند.

بستنی سازی اکبر مشتی با به قدرت رسیدن رضاخان در ایران، ממدریش و اکبر مشتی، نخستین فروشگاه بستنی سازی و بستنی فروشی خود را در سال ۱۳۱۸ دایر کردند.

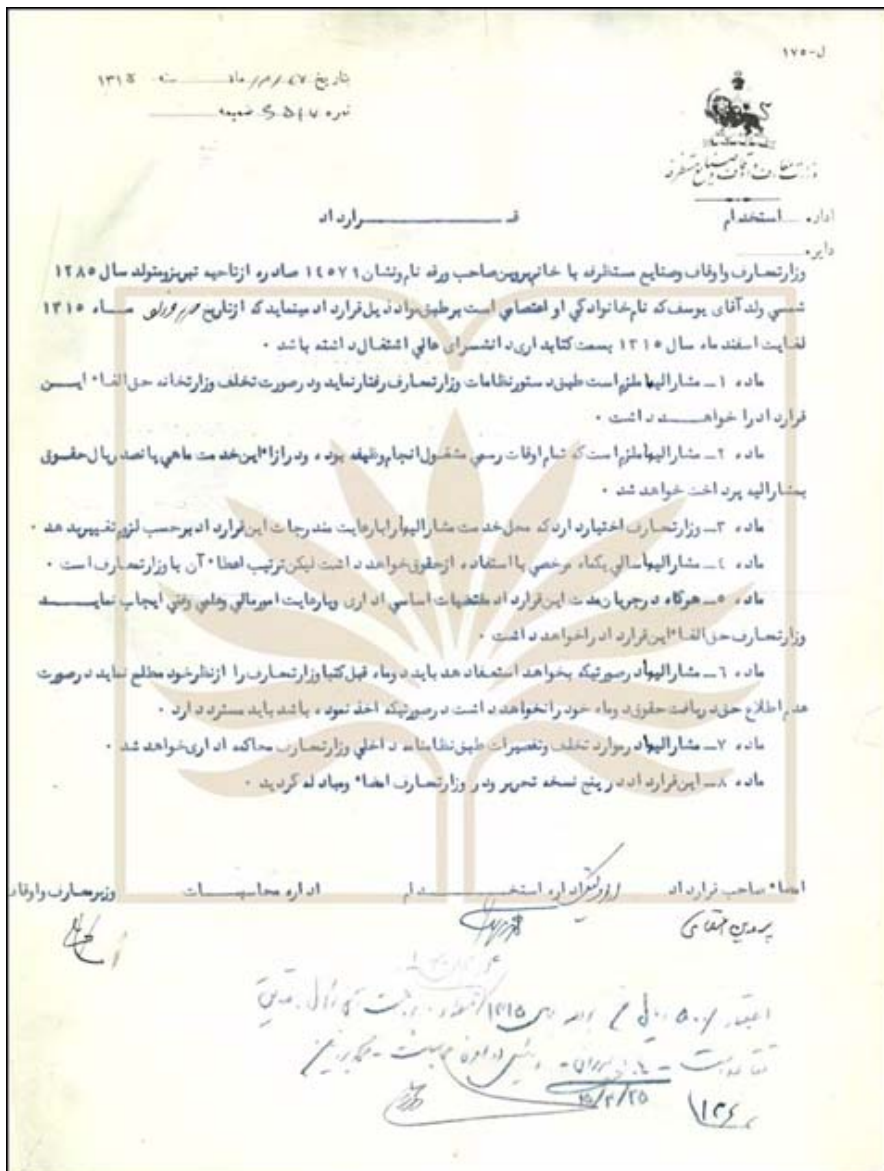

آلاسکا فروش دوره گرد سال ۱۳۵۵

تابستان به روایت اسناد

به مناسبت بیست و هفتمین شهر یور، روز شعر و ادب فارسی

عنوان: قرارداد استخدام پروین اعتصامی، به سمت کتابدار دانشسرای عالی

تاریخ سند: ۱۳۱۵ ش.

به مناسبت هفتاد و هفتمین سالگرد اشغال ایران توسط متفقین در سال ۱۳۲۰

**خودروی زرهی انگلیس در رژه نیروهای
متفقین، میدان جلالیه تهران**

**رژه نیروهای نظامی و نمایش قدرت
اشغالگران**

**نیروهای راجپوتانا، هندیان تحت فرمان
انگلیس، هنگام ورود به پالایشگاه آبادان**

منبع:

وبسایت سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران به نشانی <http://www.nlai.ir>

فراخوان

فراخوان همکاری با فصلنامه علمی- دانشجویی آرشیو دانشگاه الزهراء (س)

فصلنامه علمی دانشجویی آرشیو، از کلیه دانشجویان، فارغ التحصیلان و حرفه‌مندان که تمایل دارند مطالب خود را برای این نشریه ارسال کنند، درخواست می‌کند تا آثار خود را به همراه مشخصات (نام، نام خانوادگی، مقطع، دانشگاه و ایمیل) در موضوعات حوزه آرشیو در قالب‌های ذیل ارسال نمایند:

- مقاله
- گزارش
- معرفی سازمان
- معرفی وبسایت
- معرفی پایان نامه
- معرفی چهره های سرشناس
- آشنایی با اصطلاحات
- اخبار و رویدادها
- عکس های مرتبط
- یادداشت انتقادی
- خاطره های جالب کارورزی، شغلی و....

مسیرهای ارتباطی با فصلنامه:

Archive.alzahra@gmail.com

Sarasoltany۷۲@

journalofarchive